

ΑΝΩΤΑΤΗ
ΣΧΟΛΗ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.

ΕΤΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΕΠΠΑΙΚ)

Νοτίου Αιγαίου

Εαρινό εξάμηνο 2023-24

Μάθημα: «Οργάνωση, Διοίκηση και Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης»

Βαθμίδες του μάνατζμεντ (τίτλους)

Μπορείτε να κατατάξετε
τα διοικητικά στελέχη
της εκπαίδευσης στην
κατάλληλη βαθμίδα;

Top managers
(στην κορυφή της ιεραρχίας)

Middle managers
(μεσαίας βαθμίδας)

First line managers
(πρώτης γραμμής)

Team leaders
(υπεύθυνοι ομάδας)

Διοίκηση και διακυβέρνηση της σχολικής εκπαίδευσης

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
(στην κορυφή της ιεραρχίας)

Περιφερειακές διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
(μεσαίας βαθμίδας-επίπεδο περιφέρειας)

Τις διευθύνσεις πρωτοβάθμιας και τις διευθύνσεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
(επίπεδο νομού)

Τις σχολικές μονάδες
(πρώτης γραμμής - υπεύθυνοι/ες ομάδας)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

Διοίκηση και διακυβέρνηση σε κεντρικό επίπεδο

- Η Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων
- Ο/η Υπουργός (Αναπληρωτή/τρια Υπουργό ή και Υφυπουργό/ούς)
- Ο Υπηρεσιακός Γραμματέας και 4 Γενικές Γραμματείες
 - Γενική Γραμματεία Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής
 - Γενική Γραμματεία Ανώτατης Εκπαίδευσης
 - Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια Βίου Μάθησης και Νεολαίας.
 - Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων
- Συλλογικά συμβουλευτικά/ γνωμοδοτικά όργανα
- Συμβούλιο Εθνικής Πολιτικής για την Παιδεία
- Εθνικοί φορείς διασφάλισης της ποιότητας
 - Η Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ)
 - Η Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΑΔΙΠΠΔΕ)
 - Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ)
 - Το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων - «Διόφαντος» (ΙΤΥΕ)
 - Ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ)
 - Το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ)

Στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων συστήνονται, επίσης, και λειτουργούν τα εξής Συμβούλια:

1. Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Διοικητικών Υπαλλήλων (ΚΥΣΔΙΠ)
2. Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΚΥΣΠΕ)
3. Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΚΥΣΔΕ)
4. Κεντρικό Συμβούλιο Επιλογής για την κατάρτιση των πινάκων επιλογής και την επιλογή των Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης
5. Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΚΥΣΕΕΠ)
6. Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΣΕΕΚ)
7. Εποπτικό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης (ΕΣΔΕΕ)
8. Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης (ΥΣΔΕΕ)

Στην έδρα κάθε Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, επίσης, λειτουργούν τα ακόλουθα όργανα:

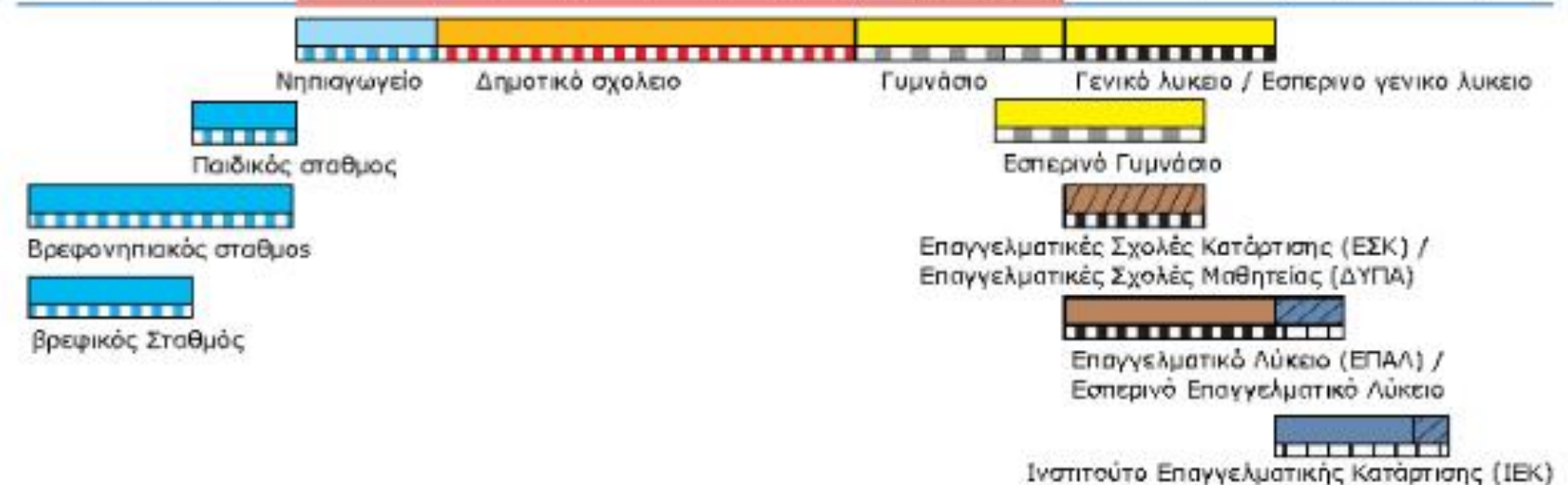
1. **Ανώτερο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΠΕ)**
2. **Ανώτερο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΠΥΣΔΕ)**
3. **Περιφερειακό Συμβούλιο Εποπτών (ΠΕΣΕΠ)**
4. **Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΠΥΣΕΕΠ)**
5. **Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Διοικητικού Προσωπικού (ΠΥΣΔΙΠ).**
6. **Συμβούλιο Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (ΣΣΠΑΕ)**
7. **Συμβουλευτική Επιτροπή Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΣΕΚΕΠΕΑ)**

Επίσης, σε περιφερειακό επίπεδο συγκροτούνται με απόφαση του Υπηρεσιακού Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας τα εξής:

1. **4 Περιφερειακά Συμβούλια Επιλογής Διευθυντών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**
2. **3 Περιφερειακά Συμβούλια Επιλογής Συμβούλων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και**
3. **3 Περιφερειακά Συμβούλια Επιλογής Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

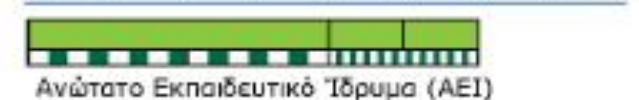
Ηλικία των μαθητών

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

Διάρκεια προγράμματος (έτη)

0 1 2 3 4 5 6 7 8

ELC

- Προσχολική αγωγή και εκπαίδευση (για την οποία το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν είναι αρμόδιο)
- Δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση
- Προσχολική αγωγή και εκπαίδευση (για την οποία το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι αρμόδιο)
- Μετα-δευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση (πλήρους φοίτησης)

Αντιστοιχία με τα επίπεδα ISCED

■ ISCED 0	■ ISCED 1	■ ISCED 2	■ ISCED 3	■ ISCED 4	■ ISCED 5	■ ISCED 6	■ ISCED 7
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

- Πλήρους φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
- Επιπλέον έτος
- ▨ Συνδυασμός εκπαίδευσης στο σχολείο με κατάρτιση στον εργασιακό χώρο
- Μερικής φοίτησης υποχρεωτική εκπαίδευση
- Σπουδές στο εξωτερικό
- /π/- Υποχρεωτική εργασιακή εμπειρία + διάρκεια
- n Σταδιακή κατάργηση προγράμματος το (έτος)

Πηγή: Ευρυδίκη.

Δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Όργανα διοίκησης σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

- ▶ 1) Ο/η διευθυντής/ρια (ή ο/η προϊστάμενος/η),
- ▶ 2) Ο/η υποδιευθυντής/ρια (ή οι υποδιευθυντές/ριες),
- ▶ 3) Ο σύλλογος διδασκόντων (Νόμος 1566/1985, άρθρο 11).

ΟΡΙΣΜΟΣ 2: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΑ

Ιεραρχία (chain of command) είναι η γραμμή εξουσίας που εκτείνεται απ' τις ανώτερες βαθμίδες του οργανισμού έως τις κατώτερες, καθιστώντας σαφές ποιος δίνει αναφορά σε ποιον (Robbins και συν., 2017: 192).

ΟΡΙΣΜΟΣ 2: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ενότητα διοίκησης (unit of command) είναι η δομή στην οποία κάθε εργαζόμενος έχει μόνο ένα άτομο ως άμεσα προϊστάμενο, δίνει δηλαδή αναφορά σε ένα μόνο διοικητικό στέλεχος ανώτερης βαθμίδας (Montana & Charnov, 2002: 227).

Μια από τις βασικότερες διακρίσεις των διοικητικών οργάνων σχετίζεται με τον αριθμό των μελών της σύνθεσής τους.

Όταν στη σύνθεσή τους εμπεριέχεται ένα πρόσωπο, τότε χαρακτηρίζεται

«μονομελές ή μονοπρόσωπο»

διοικητικό όργανο, ενώ στην περίπτωση που στη σύνθεση του διοικητικού οργάνου υπάρχουν περισσότερα από ένα μέλη, τότε χαρακτηρίζεται

«συλλογικό»

διοικητικό όργανο (Ακριβοπούλου και Ανθόπουλος, 2015:77).

Ο Schermerhorn (2012: 103) κάνει λόγο για **γενικό περιβάλλον (*general environment*)** το οποίο περιλαμβάνει όλες τις εξωτερικές συνθήκες οι οποίες θέτουν το πλαίσιο για λήψη διοικητικών αποφάσεων.

Επίσης ο ίδιος αναφέρεται στην ύπαρξη ενός **ειδικού περιβάλλοντος (*specific environment*)** το οποίο μπορεί και να χαρακτηριστεί ως περιβάλλον εργασίας, αφού περιλαμβάνει τις ομάδες και τα άτομα με τα οποία αλληλοεπιδρά ένας οργανισμός και έχουν σχέση συμφέροντος με τον ίδιο τον οργανισμό (σελ. 107).

1) **Εσωτερικό περιβάλλον.** Αναφέρεται σε αυτούς που είναι μέσα στο σχολείο.

2) **Ειδικό περιβάλλον.** Αναφέρεται σε αυτούς που είναι έξω από το σχολείο και έχουν άμεση σχέση με τη λειτουργία του.

3) **Εξωτερικό περιβάλλον.** Το εξωτερικό περιβάλλον έχει έμμεση επίδραση στη λειτουργία του σχολείου
(ο Σαϊτής (2007α: 107-8))

Εσωτερικό περιβάλλον

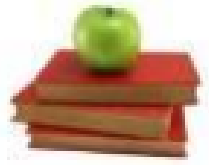
- Η σχολική διεύθυνση
- Το διδακτικό προσωπικό
- Το βοηθητικό προσωπικό
- Οι μαθητές/ριες
- Τα όργανα των μαθητών/ριών
- Η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου
- Η οργανικότητα της σχολικής μονάδας
- Η πρόσβαση στις Νέες Τεχνολογίες
- Η κτηριακή κατάσταση του σχολείου

Εξωτερικό περιβάλλον

- Η Οικονομική 2) Δημογραφική 3) Πολιτική/νομική 4) Κοινωνικο-πολιτισμική 5) Τεχνολογική 6) Παγκόσμια

Ειδικό περιβάλλον

- Τα Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, όπου συντονίζουν
- Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου
- Τα Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης
- Τα Σχολικά Δίκτυα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης
- Οι Επιτροπές Διεπιστημονικής Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Υποστήριξης
- Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- Τα Εργαστηριακά Κέντρα Φυσικών Επιστημών

ΟΡΙΣΜΟΣ 1: ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ (ORGANIZATION)

Οργανισμός είναι μια συνειδητή διάταξη ανθρώπων που συγκεντρώνονται για την επίτευξη συγκεκριμένου σκοπού (Robbins και συν., 2017: 25)

Σκοποί. Οι οργανισμοί έχουν ένα κεντρικό σκοπό (Central purpose) ή μια κεντρική αποστολή και ταυτόχρονα έχουν και άλλους σκοπούς (aims) και στόχους (goals). Κάθε οργανισμός έχει οργανωσιακούς σκοπούς (organizational aims).

Άνθρωποι. Ο οργανισμός αποτελείται από ανθρώπους ή ομάδες ανθρώπων, οι οποίοι εργάζονται για να πετύχουν τους σκοπούς και τους στόχους του οργανισμού.

Δομή. Η δομή σχετίζεται με τη διάταξη του οργανισμού, δηλαδή με τις γραμμές εξουσίας και επικοινωνίας, καθώς και με τη διαίρεση εργασίας και τα στοιχεία σχεδιασμού.

ΟΡΙΣΜΟΣ 1: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑ

Σύστημα είναι ένα σύνολο αλληλένδετων τμημάτων τα οποία λειτουργούν μαζί για ένα σκοπό (Schermerhorn, 2012: 85-86).

ΟΡΙΣΜΟΣ 2: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑ

Υποσύστημα είναι το μικρότερο συστατικό ενός μεγαλύτερου συστήματος (Schermerhorn, 2012: 85-86).

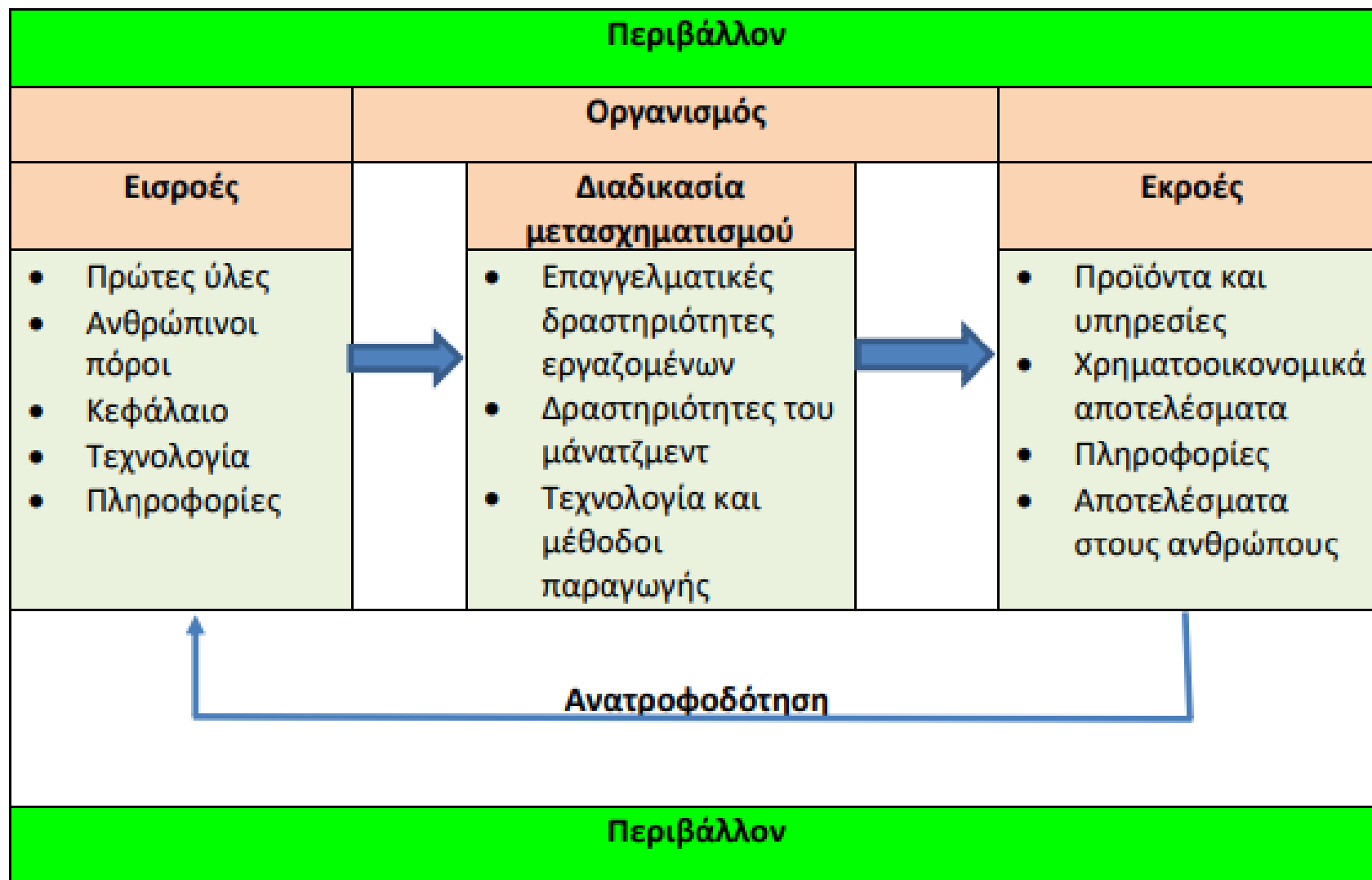
ΟΡΙΣΜΟΣ 3: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΝΟΙΧΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ανοιχτό Σύστημα είναι ένα σύστημα που αλληλοεπιδρά δυναμικά με το περιβάλλον του και μετασχηματίζει τους πόρους των εισροών σε εκροές (Robbins και συν., 2017: 54. Schermerhorn, 2012: 85-86).

ΟΡΙΣΜΟΣ 4: ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Συστημική προσέγγιση (systems approach) είναι η προσέγγιση της διοίκησης που αντιλαμβάνεται τον οργανισμό ως σύστημα, το οποίο αποτελεί ένα σύνολο αλληλοσυνυφασμένων και αλληλοεξαρτώμενων μερών, διατεταγμένων έτσι ώστε να συνιστούν ένα ενοποιημένο σύνολο (Robbins και συν., 2017: 54).

Ο οργανισμός ως ανοικτό σύστημα

Πηγή: Robbins, Coulter & DeCenzo, *Διοίκηση Επιχειρήσεων. Αρχές και εφαρμογές*. 2^η έκδ., 2017: 53, Εκδόσεις Κριτική.

- 1) **Οι εισροές.** Στις εισροές περιλαμβάνονται οι άνθρωποι, οι οικονομικοί πόροι, οι φυσικοί πόροι, οι τεχνολογικοί πόροι και η Πληροφοριακή Τεχνολογία
- 2) **Η επεξεργασία** (Διαδικασία μετασχηματισμού). Ο μετασχηματισμός των εισροών σε υλικά αγαθά και σε υπηρεσίες.
- 3) **Οι εκροές.** Τα υλικά αγαθά ή οι υπηρεσίες διοχετεύονται στο κοινωνικό περιβάλλον το οποίο και επηρεάζεται.
- 4) **Η ανατροφοδότηση.** Αποτελεί έναν μηχανισμό επικοινωνίας και ελέγχου προκειμένου να διασφαλιστεί ο σκοπός και οι στόχοι του οργανισμού.
- 5) **Τα όρια.** Είναι τα σύνορα του συστήματος έναντι του εξωτερικού περιβάλλοντος και έναντι των υποσυστημάτων και των υπερσυστημάτων.

Υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα

- Η διετή υποχρεωτική φοίτηση των νηπίων στο **Νηπιαγωγείο**
- Η εξαετή φοίτηση των μαθητών στο **Δημοτικό Σχολείο**
- Η τριετή φοίτηση των μαθητών στο **Γυμνάσιο**

Τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα

- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο-Λύκειο)
- Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)
- Μεταγυμνασιακή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση επιπέδου 3 (ΕΣΚ-ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ)
- Μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση επιπέδου 5 (ΙΕΚ - Μαθητεία)
- Ανώτατη εκπαίδευση
 - Πανεπιστημιακό τομέα (Πανεπιστήμια - Πολυτεχνεία - ΑΣΚΤ)
 - Τεχνολογικό τομέα (~~ΤΕΙ~~ - ΑΣΠΑΙΤΕ)

Γενική Τυπική εκπαίδευση ενηλίκων

- Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)
- Εσπερινά Γενικά Λύκεια
- Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια
- Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (ΕΣΚ)
- Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας (ΕΠΑΣ) του ΟΑΕΔ
- Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)
- Μεταλυκειακό Έτος - Τάξη Μαθητείας

Γενική μη - Τυπική εκπαίδευση ενηλίκων

- Κέντρα Δια Βίου Μάθηση
- Κολλέγια

Κατ'οίκον διδασκαλία

Η κατ' οίκον διδασκαλία παρέχεται σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με:

- Σοβαρά βραχυχρόνια ή χρόνια προβλήματα υγείας, τα οποία δεν επιτρέπουν τη μετακίνηση και φοίτηση των μαθητών στο σχολείο
- Αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, που καθιστούν δύσκολη τη φοίτηση στα σχολεία του κοινού εκπαιδευτικού προγράμματος ή στα τμήματα ένταξης.

Εξαιρούνται οι μαθητές των εξής τάξεων:

- Β' και τη Γ' ημερήσιου ΕΠΑΛ
- Β', Γ' και Δ' εσπερινού ΕΠΑΛ
- Β', Γ' και Δ' των Λυκείων των Ενιαίων Ειδικών Επαγγελματικών Γυμνάσιων - Λυκείων.

Δυνατότητα ένταξης στην κατηγορία των κατ' ιδίαν διδαχθέντων έχουν και μαθητές με σοβαρές ψυχικές παθήσεις. Τριμελής επιτροπή με αντικείμενο την εξέταση αυτών των κατ' εξαίρεση αιτήσεων ένταξης στην κατ' ιδίαν διδασκαλία συγκροτείται για κάθε σχολικό έτος με απόφαση του Υπουργού Παιδείας.